

ВИКОРИСТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В НАУКОВІЙ РОБОТІ СТУДЕНТІВ

Процеси інтеграції в Європі невпинно впливають на усі галузі суспільства, включаючи освітню. Все більше вищих навчальних закладів залучаються до програм і проектів обміну студентів, а студенти отримують можливість здобувати освіту за кордоном. В рамках проектів «Еразмус Мундус» і «Темпус» здійснено обмін студентами на викладачами. 46 країн задіяні до Болонського процесу. Країни Європейського Союзу підписали угоду про взаємне визнання кваліфікацій та дипломів, що збільшило мобільність робочих кадрів і студентів. У Плані дій із сприяння розвитку мов та мовному різноманіттю (2004-2006) наголошується на необхідності оволодінням принаймні 2 іноземними мовами для успішного навчання та працевлаштування в Європі [2, с. 7]. Цей документ також передбачає ефективне використання чинних міжнародних програм «Леонардо да Вінчі» і «Сократ», спрямованих на оптимізацію навчання іноземних мов на міжнародному рівні, співпрацю в спільному розробленні дидактичних матеріалів і розвиток методики навчання, а також сприяють мобільності студентів і педагогічних кадрів.

У той же час Рада Міністрів ЄС наголошує на тому, що «держави- учасники можуть досягнути більшої гармонії в накресленні спільної мовної політики за умов співпраці та гармонізації мовної політики на національних рівнях» [3, с. 1], і закликає зробити необхідні кроки щодо започаткування ефективної європейської системи обміну інформацією в галузях наукових досліджень, навчання мов і всебічного використання інформаційних технологій» [3, с. 11].

Ці завдання діють відповідно до положень документу «Біла Книга: навчання та вивчення: назустріч суспільству, що вчиться», прийнятого Європейською Комісією в 1995 році, яка закликає уряди європейських держав залучити громадян своїх країн до вивчення щонайменше двох мов європейської спільноти в додаток до своєї рідної, та створити сприятливі для цього умови.

У підтримку мовної політики ЄС 2001 рік був оголошений Європейським роком мов, а 26 вересня офіційно визнане Днем мов. У рамках програми Європейського року мов у 2001 році у Відні відбулася міжнародна конференція під назвою «Ціна одномовності». Це зібрання констатувало той факт, що одномовність становить суттєву перешкоду для міжнародного економічного, політичного та культурного співробітництва, а освіта повинна базуватися на багатомовних засадах. Тому особливий наголос ставиться на впровадженні багатомовності в царині наук, зокрема гуманітарних, що передбачає застосування, окрім англійської, ще й інших європейських мов у наукових дослідженнях, проектах, публікаціях тощо [5, с. 1–3]. У Швеції, Данії, Норвегії заохочується проведення наукових досліджень шведською, англійською та німецькою мовами, а університети та школи пропонують освітні послуги цими мо-

вами [1, с. 3].

Відтак постало питання проведення наукової роботи студентів іноземними мовами. Україна не стоїть осторонь цих процесів, а вітчизняні університети та активно залучаються до викладання англійською мовою, що дозволяє їм, зокрема, пропонувати свої послуги студентам з інших країн.

Останнім часом в Україні гостро постала проблема якості викладання гуманітарних наук, які мали б виховувати свідомих та здорово-мислячих громадян, а, натомість, сприймаються як непотрібні, предмети і нецікаво викладаються, не доноситься цінність знань з цих предметів.

Наше дослідження засвідчує, що проведення наукового пошуку іноземною мовою студентами економічного профілю можливе і має низку переваг. На базі нашого інституту наукові дослідження студентів почали проводитися викладачами іноземних мов кафедри гуманітарних і фундаментальних дисциплін. Згодом до них долучилися й інші викладачі цієї кафедри та кафедр фінансів і кредиту, економіки підприємства та обліку та аудиту.

Метою нашого дослідження є з'ясувати, які проблеми виникають в процесі такої діяльності? Який результат очікується від проведення наукової роботи з гуманітарних і фундаментальних дисциплін іноземною мовою? Постають також питання: що ми можемо запропонувати студентам? Які компетентності будуть сформовані в студентів в процесі цієї роботи?

Студентів заохочують до наукових досліджень в рамках підготовки доповідей до вузівських та міжвузівських конференцій та семінарів, а також в контексті комплексних індивідуальних завдань з дисциплін. Теми доповідей передбачають використання друкованих та електронних іноземних джерел. В процесі підготовки доповідей студенти мають можливість активізувати такі види мовленнєвої діяльності як читання і письмо. Вони шукають необхідну інформацію, вводячи в пошук словосполучення або речення, урізноманітнюючи їх структурну побудову для ефективного пошуку. Швидке наскрізне читання (*skimming*) дозволяє виокремити необхідну відповідну інформацію. Таким чином студенти водночас вивчають і запам'ятовують лексичні одиниці, щоб на другій стадії пошуку активізувати їх, що розвиває їх лексичну і стратегічну компетентності.

Наступним кроком є аналіз і синтез зібраної інформації. Студентам потрібно виділити та проаналізувати знайдену інформацію, щоб побудувати цілісну доповідь. Ця інформація має відповідати меті дослідження, а також мати логічний виклад. З метою досягнення цілісності та логічного викладу тексту необхідно вживати з'єднувальні елементи на початку або наприкінці речень, прислівники, слова-вставки, сполучники. Отже, активізується і розширюється словниковий запас і граматична компетентність шляхом звернення до словників, граматичних довідників. Відбувається паралельне оволодіння немовним матеріалом та іноземною мовою, тобто навчання іноземної мови та її засобами. Доцільно зауважити, що студенти відзначають, що інформація з іноземних джерел є цікавішою, частіше поновлюваною.

Під час доповіді іноземною мовою перед студентською та викладацькою аудиторією студенти розвивають навички усного мовлення та аудіювання. До речі, візуальний супровід в програмі Powerpoint дозволяє іншим студентам ознайомитися з новими лексичними одиницями.

Д. Робертс зазначає, що існує два погляди на іншомовну наукову грамотність. Погляд 1 передбачає розуміння змісту наукового матеріалу. Погляд 2 передбачає розуміння підтексту та використання наукових знань в повсякденних ситуаціях. Водночас він зауважує, що коли ми говоримо про набуту іншомовну наукову грамотність, ми передбачаємо обидва погляди, тобто уміння працювати в науці та її застосовувати, а також відчуття наукового стилю. Отже, коли ми говоримо про наукову грамотність в іноземній мові, ми маємо на увазі грамотність в рідній та іноземній мовах, тобто білінгвальну грамотність [4, с. 781-782].

Це спонукає до роздумів, чи можуть студенти достатньо оволодіти іншомовним науковим матеріалом. Наше дослідження, на жаль, засвідчує доволі низький рівень шкільної іншомовної підготовки учнів. В середньому, за нашими спостереженнями лише 11 % вступників до немовних вищих навчальних закладів вміють спілкуватися іноземною мовою на достатньому рівні. Це спричиняє певні труднощі в проведенні науково-дослідної роботи з ними іноземною мовою.

Проблемною також є належна підготовка викладачів до проведення наукового кураторства іноземною мовою.

Зважаючи на вище сказане, доходимо висновку, що науково-дослідна робота є частиною університетської підготовки, а тому наступність в освіті, зв'язок між школами та університетами, відповідність шкільної підготовки європейським стандартам мають першорядне значення. Водночас науково-дослідна робота студентів іноземною мовою формує та розвиває їх навички іншомовного спілкування, що є складовою їх іншомовної професійної компетентності.

Список літератури

1. Мовчан Л.Г. Сучасні напрями розвитку іншомовної освіти Швеції в контексті глобалізації / Л.Г. Мовчан // Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій: збірник матеріалів Другої міжнародної наукової конференції. – Суми : СОІППО, 2009. – Том 3 (ч.2). – Секція № 4. – С. 21-22.
2. Promoting Language Learning and Linguistic Diversity [An Action Plan 2004-2006 / Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee of the Regions (COM (2003)449 final) / (Brussels, 24 Oct.2003) / Commission of the European Communities – Brussels, 2003 – 25 p.
3. Recommendation № R (82) 18 of the Committee of Ministers to Member States Concerning Modern Languages. – Strasbourg: Council of Europe, 1982. – 4 p.
4. Roberts D. Scientific literacy/science literacy: Threats and opportunities / D. Roberts. In S. K. Abell and N. G. Lederman (Eds.), [Handbook of research on science education]. – Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 2007. – P. 729-780.
5. The Cost of Monolingualism / Vienna Manifesto, 2001: Strasbourg: Council of Europe, 2001. – 3 p.